

КОШТОРИСНІ НОРМИ УКРАЇНИ

**Ресурсні елементні кошторисні норми
на реставраційно-відновлювальні роботи**

**ВКАЗІВКИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ
РЕСУРСНИХ ЕЛЕМЕНТНИХ
КОШТОРИСНИХ НОРМ НА
РЕСТАВРАЦІЙНО-ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ
РОБОТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО: наказ Міністерства розвитку громад
та територій України
від 07 грудня 2021 № 322

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 КНУ РЕКНрв застосовуються:

- для визначення складу і кількості ресурсів при здійсненні реставраційно-відновлювальних робіт на пам'ятках історії і культури;
- для визначення прямих витрат у вартості будівництва;
- розрахунків за обсяги виконаних робіт.

1.2 Порядок розроблення, побудови, викладення та оформлення КНУ РЕКНрв відповідають вимогам Порядку застосування кошторисних норм та нормативів з ціноутворення при визначенні вартості будівництва».

1.3 КНУ РЕКНрв розроблені у складі 26 збірників, найменування і порядкові номери яких приведені в додатку А.

1.4 КНУ РЕКНрв відбивають середній рівень витрат ресурсів на прийнятну технологію й організацію реставраційно-відновлювальних робіт і можуть використовуватися всіма замовниками і підрядниками незалежно від форм власності і відомчої належності.

1.5 Виконання робіт у КНУ РЕКНрв передбачено відповідно до вимог ДБН А.3.1-5 та ДБН А.3.2.2.

1.6 Ресурсні елементні кошторисні норми на реставраційно-відновлювальні роботи є обов'язковими для робіт, здійснюваних за рахунок бюджетних засобів чи засобів підприємств, установ чи організацій державної власності. При здійсненні реставраційно-відновлювальних робіт за рахунок інших джерел фінансування їх застосування обумовлюється контрактом.

1.7 КНУ РЕКНрв враховують додаткові витрати труда робітників, викликані дотриманням основних специфічних умов реставраційно-відновлювальних робіт:

- особлива обережність при проведенні робіт для забезпечення схоронності первісних форм і частин пам'ятки, що реставрується;
- провадження робіт окремими малими ділянками з вкрай обмеженим фронтом робіт;
- періодичні перерви в роботі, зв'язані з додатковими дослідженнями пам'яток (фотофіксація чи перегляд виконуваних робіт науковим керівником об'єкта);
- особлива старанність виконання усіх видів реставраційно-відновлювальних робіт, що забезпечує їх високу якість і найточніше відтворення втрачених частин чи елементів пам'ятки і гарантує повне збереження його справжнього художньо-історичного вигляду;
- обмежені можливості застосування нових методів праці, впроваджуваних у сучасному будівництві і на ремонтно-будівельних роботах.

1.8 Отримані на підставі КНУ РЕКНрв дані про склад і обсяги ресурсів можуть бути використані для визначення тривалості робіт, складання різної технологічної документації, визначення норм витрат і списання матеріалів.

1.9 Норми на окремі види робіт, що не охоплені збірниками, варто розробляти додатково і затверджувати в складі проекту (робочого проекту) у встановленому порядку.

1.10 Нормами збірників не враховано:

- роботи з пристосування будинків;
- окремі види робіт з консервації;
- протиаварійні роботи на пам'ятках.

1.11 Кожний збірник КНУ РЕКНрв містить технічну частину і таблиці норм із показниками ресурсів. Технічні частини до збірників містять вказівки про призначення і порядок застосування норм, правила обчислення обсягів робіт і коефіцієнти до норм, що розширюють умови застосування норм. Таблиці норм збірників об'єднані в групи. Групи норм деяких збірників об'єднані в розділи.

1.12 Опис складу робіт і одиниці виміру приведені для груп у цілому. Норми зашифровані трьома числами через тире, наприклад, 8-3-6, де:

- перше число - номер збірника КНУ РЕКНрв;
- друге число - номер групи, у яку включена норма;
- третє число - номер норми.

Таблиці норм збірників КНУ РЕКНрв містять наступні показники:

- витрати труда робітників, зайнятих на реставраційно-відновлювальних роботах, люд.-год.;
- середній розряд робіт, визначений для ланки робітників, зайнятих на реставраційно-відновлювальних роботах;
- норми витрат будівельних матеріалів, виробів і конструкцій, фізичні одиниці виміру.

1.14 Шифри матеріальних ресурсів, які приведені в таблицях норм збірників РЭСН, вказані виходячи з номенклатури збірників кошторисних цін на матеріали, вироби і конструкції видання 1997 року і читаються у такий спосіб:

1YZ- позиція, де:

- 1 - номер збірника;
 - Y - номер частини збірника;
 - Z - номер розділу збірника;
- позиція – порядковий номер.

Наприклад: 1 1 8 – 125

1 Y Z позиція

1.15 Опис складу робіт, що передбачені нормами, містить перелік основних процесів виконання робіт. Виконання дрібних, допоміжних і супутніх операцій нормами враховано, але в описі складу робіт вони, як правило, не згадані і приведені в технічних частинах збірників.

1.16 Нормами збірників враховані витрати труда робітників по:

- розвантаженню матеріалів, виробів і конструкцій на приоб'єктному складі;
- перенесенню матеріалів, виробів і конструкцій від приоб'єктного складу до місця установки, монтажу чи укладання в діло на відстань до 50м;
- підйому матеріалів, виробів і конструкцій на висоту до 7 м;
- перенесенню до 50 м матеріалів і сміття, що одержувані у процесі провадження робіт, до місця їхнього складування на будівельному майданчику.

1.17 Норми витрат матеріальних ресурсів визначені на підставі загальних виробничих норм витрати матеріалів, технологічних карт і іншої технологічної документації, а також з урахуванням мінімальних норм втрат і відходів матеріалів, що вимагають обробки чи припасування при укладанні їх в проектне положення (додаток Б).

Норми витрат неодноразово використовуваних матеріалів і деталей (опалубка, риштування, підмости, кріплення і т.п.) визначені з урахуванням нормативного числа оборотів і норм припустимих втрат після кожного обороту (додаток В).

2. ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ РЕСУРСНИХ ЕЛЕМЕНТНИХ КОШТОРИСНИХ НОРМ НА РЕСТАВРАЦІЙНО-ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ РОБОТИ

2.1 На підставі потреби в матеріально-технічних і трудових ресурсах, що визначена по КНУ РЕКНрв, та вартості ресурсів у поточних цінах визначаються прямі витрати.

2.2 Усі показники ресурсів, що приведені в нормах КНУ РЕКНрв, приймаються без змін за винятком випадків застосування коефіцієнтів, що враховують специфічні особливості провадження робіт, що передбачені проектом і обговорені в технічних частинах відповідних збірників.

2.3 Найменування і технічні характеристики матеріальних ресурсів, що приведені в збірниках КНУ РЕКНрв, можуть уточнюватися за даними проекту.

2.4 Якщо проектом організації реставрації передбачене виконання реставраційно-відновлювальних робіт в будівлях і спорудах, що експлуатуються поблизу об'єктів, що знаходяться під високою напругою, на території з розгалуженою мережею транспортних і інженерних комунікацій і в стиснутих умовах для складування матеріалів або

інших ускладнюючих провадження реставраційно-відновлювальних робіт умовах, до норм витрат труда робітників застосовуються коефіцієнти, приведені в додатку Г.

2.5 Матеріальні ресурси, що придатні для використання після демонтажу (розбирання) окремих конструкцій будівель і споруд, внутрішніх сантехнічних і електротехнічних пристроїв доцільно визначати в інвесторському кошторисі з застосуванням таких показників.

Таблиця 1

Конструкції, що розбираються	Матеріали	Вихід придатних матеріалів, %
1	2	3
Укріплення траншей, ям, котлованів при виробництві археологічних і земляних робіт	Лісоматеріали Дрова	50 25
Фундаменти і стіни бутові	Камінь бутовий	50
Конструкції з цегли (крім склепінь) на розчині:		
цементно-вапняному	Цегла, бій цегляний	45
цементному	Цегла	35
Склепіння цегляні	Цегла Бій цегляний	15 65
Усі види дерев'яних конструкцій, крім колотих під штукатурку	Лісоматеріал Дрова	50 40
Дерев'яні конструкції, колоті під штукатурку	Дрова	80
Паркетні підлоги:		
по дереву	Паркетна клепка	40
по бетону	Те ж	50
Підлоги з керамічної плитки	Плитка керамічна	50
Санітарно-технічні трубопроводи	Труби:	
	сталеві на різьбленні	70
	те ж, на зварюванні	40
	чавунні	30

Додаток А
(довідковий)

Перелік збірників ресурсних елементних кошторисних норм на реставраційно-відновлювальні роботи

Таблиця А1

Номер збірника	Найменування
1	2
1	Археологічні та земляні роботи в зоні пам'ятника історії і культури
2	Реставрація і відтворення фундаментів і конструкцій із бутового каменю
3	Реставрація і відтворення цегляних кладок
4	Реставрація і відтворення конструкцій і декору з природного каменю
5	Реставрація і відтворення дерев'яних конструкцій і деталей
6	Реставрація і відтворення покрівель
7	Реставрація і відтворення металевих конструкцій і декоративних елементів
8	Реставрація і відтворення штукатурного опорядження
9	Реставрація і відтворення облицювань штучним мармуром
10	Реставрація і відтворення фарбувань фасадів і інтер'єрів
11	Реставрація керамічних кахлів
12	Реставрація і відтворення архітектурно-ліпного декору
13	Реставрація і відтворення різьблення по дереву
14	Реставрація і відтворення меблів із цінних порід дерева
15	Реставрація і відтворення паркетних підлог
16	Відтворення виробів художнього лиття з кольорових металів
17	Карбувальні, вибивні, давильні роботи
18	Реставрація і відтворення інкрустованої поверхні
19	Реставрація і відтворення оббивки меблів і оббивних декоративних елементів
20	Реставрація і відтворення позолоти
21	Різні роботи
22	Реставрація і відтворення віконних і дверних наборів із чорного та кольорового металів
23	Реставрація і відтворення тканин і шпалер
24	Художня обробка металевих виробів гальванічним способом
25	Реставрація і відтворення освітлювальних приладів
27	Живописні роботи

Додаток Б
(довідковий)

Норми втрат і відходів матеріалів при виконанні будівельно-монтажних робіт

Таблиця Б1

Найменування матеріалу	Норма, %
1	2
1. Бетон товарний	2,0
2. Камінь бутовий	1,0
3. Цегла будівельна	1,5
4. Лісоматеріали при улаштуванні: покриттів по фермах, стільців, цоколів, стін, перегородок, балок тощо	5,0
погонні деталі (наличники, плінтуси)	1,0
5. Оліфа, білило, фарби	5,0
6. Плитки керамічні	2,5
7. Розчин мурувальний	2,0
8. Руберойд, пергамін, толь	5,0
9. Сталь покрівельна листова	2,0
10. Скло мірне	5,0
11. Черепиця	3,0
Примітка. По матеріалах і виробках, які відсутні в даній таблиці, приймаються норми втрат і відходів, погодженні з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури	

Додаток В
(довідковий)

Оборотність матеріалів і пристосувань, що повторно використовуються

Таблиця В1

Найменування тимчасових пристроїв при зведенні конструкцій і виконанні земельних робіт	Число оборотів без обліку втрат при розбиранні	Число оборотів з урахуванням втрат при розбиранні
1	2	3
Опалубка: 1 Інвентарна щитова	Визначається по загальним виробничим нормам витрат матеріалів при 10% втраті, яку важко усунути	
2.3і штучних лісоматеріалів при зведенні: 2.1 Фундаментів під будівлі і споруди, обсяг, м ³ до 5 від 5 до 10		
2.2 Колон периметром до 3 м	5	2,9
2.3 Балок, поясів і перемичок	12	4
2.4 Підтримуючих риштувань і риштування з лісоматеріалів	15	4,3
2.5 Кріплення з лісоматеріалів при земельних роботах	20	4,5
<p>Примітка 1. Для розрахунку потреби матеріалів, що включаються в норми, приймається оборотність з урахуванням втрат при розбиранні (графі 3).</p> <p>Примітка 2. Оборотність матеріалів, не приведених у додатку Б, визначається по загальних виробничих нормах витрат матеріалів при 10% втраті, яку важко усунути.</p>		

Додаток Г
(обов'язковий)

**Коефіцієнти до норм витрат труда робітників, зайнятих на
реставраційно-відновлювальних роботах для обліку впливу умов провадження
робіт**

Таблиця Г1

№ п/п	Найменування	Коефіцієнт
1	2	3
1	Виробництво реставраційно-відновлювальних робіт в будівлях, що експлуатуються, звільнених від меблів, устаткування й інших предметів	1,2
2	Виробництво реставраційно-відновлювальних робіт на покрівлях і фасадах будинків, що експлуатуються	1,2
2.1	Те ж, при наявності особливо ускладнених умов організації робочих місць	1,35
3	Провадження робіт у приміщеннях висотою до 1,8 м	1,35
3.1	Те ж, зі шкідливими умовами праці, де робітники, які зайняті на реставраційно-відновлювальних роботах, мають робочий день нормальної тривалості	1,5
4	Виробництво реставраційно-відновлювальних робіт на території діючих підприємств, що мають розгалужену мережу транспортних інженерних комунікацій і обмежені умови для складування матеріалів чи у обмежених умовах забудованої частини населених пунктів	1,1
5	Виробництво реставраційно-відновлювальних робіт при аварійному стані пам'ятки	1,25
<p>Примітка 1. Обмежені умови в забудованій частині міст характеризуються наявністю трьох з перерахованих нижче факторів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтенсивності руху міського транспорту і пішоходів у безпосередній близькості від місця робіт, що обумовлюють необхідність ведення робіт короткими захватами з повним завершенням їх на захваті, включаючи відновлення зруйнованих покриттів і насадження зелені; - розгалуженої мережі існуючих підземних комунікацій, що підлягають підвісці чи перекладці; - житлових і виробничих будинків, а також зелених насаджень, що зберігаються у безпосередній близькості від місця робіт; - стиснутих умов складування матеріалів чи неможливості їхнього складування на будівельному майданчику для нормального забезпечення матеріалами робочих місць. <p>Примітка 2. Застосування коефіцієнтів при складанні кошторисної документації повинне бути обґрунтоване в проекті. Одночасно кілька коефіцієнтів не використовують.</p>		

ЗМІСТ

1 Загальні положення	1
2 Порядок застосування ресурсних елементних кошторисних норм на реставраційно-відновлювальні роботи	3
Додаток А. Перелік збірників ресурсних елементних кошторисних норм на реставраційно-відновлювальні роботи	5
Додаток Б. Норми втрат і відходів матеріалів при виконанні будівельно-монтажних робіт	6
Додаток В. Оборотноість матеріалів і пристосувань, що повторно використовуються	7
Додаток Г. Коефіцієнти до норм витрат труда робітників, зайнятих на реставраційно-відновлювальних роботах для обліку впливу умов провадження робіт	8
ЗМІСТ	9